25/04/2019

Έθιμα του Πάσχα στα Βαλκάνια

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Αναπόσπαστο κομμάτι των παραδόσεων του Πάσχα στα Βαλκάνια αποτελούν τα κόκκινα αβγά, που βάφονται ανήμερα της Μεγάλης Πέμπτης. Τα κόκκινα αυγά, προχριστιανικό σύμβολο της ζωής, ενισχυμένο από τον συμβολισμό του κόκκινου χρώματος από το αίμα της θυσίας του Χριστού, είναι ένα μόνο από τα έθιμα του Πάσχα που “ζωντανεύουν” στις χώρες της Βαλκανικής.
Στη Σερβία, οι Σέρβοι προετοιμάζονται για το Πάσχα με αυστηρή νηστεία, αποφεύγοντας την κατανάλωση κάθε είδους λίπους, κρέατος ή αβγών. Ορισμένοι καταναλώνουν μόνο ψωμί και νερό κατά την πρώτη εβδομάδα της περιόδου νηστείας των επτά εβδομάδων, η οποία ολοκληρώνεται την Κυριακή του Πάσχα. Σε αντίθεση με τους Βούλγαρους και τους Ρουμάνους, οι Σέρβοι βάφουν τα αβγά όχι την Μεγάλη Πέμπτη, αλλά την Μεγάλη Παρασκευή.

Το πρώτο αυγό είναι πάντα κόκκινο και το κρατούν μέχρι το επόμενο έτος, επειδή έχει ρόλο “φύλακα” του νοικοκυριού.
Στην Κροατία, το βράδυ της Μεγάλης Πέμπτης, μία από τις παλαιότερες και πιο εντυπωσιακές θρησκευτικές πομπές που αναπαριστά την Ανάβαση στο Γολγοθά και τη Σταύρωση του Ιησού Χριστού, είναι αυτή στο νησί Χβαρ, η οποία καλύπτει μια διαδρομή 22 χιλιομέτρων. Τα βαμμένα αυγά αποτελούν παράδοση για τις γιορτές του Πάσχα. Το κυρίαρχο μοτίβο στο νότο της Κροατίας είναι το κόκκινο αβγό με

έναν άσπρο σταυρό στη μέση. Αντίθετα, στην υπόλοιπη χώρα κυριαρχούν τα σχέδια με λουλούδια και γεωγραφικά μοτίβα, εμπνευσμένα κυρίως από τη φύση. Και εδώ, το τσούγκρισμα των αβγών μετά την Ανάσταση έχει “διαγωνιστικό” χαρακτήρα.

Στη Ρουμανία, ανήμερα της Μεγάλης Πέμπτης, οι νοικοκυρές βάφουν τα αυγά και πάνω σ’ αυτά ζωγραφίζουν σχέδια, τα οποία ποικίλουν από περιοχή σε περιοχή. Αν και τα περισσότερα νοικοκυριά στις αστικές περιοχές επιλέγουν κόκκινη βαφή, στις αγροτικές περιοχές οι γυναίκες εξακολουθούν να χρησιμοποιούν φυτά για τη βαφή των αβγών-το βρασμένο κόκκινο φύλλο κρεμμυδιού είναι ο πιο συνηθισμένος τρόπος για να γίνει η κόκκινη βαφή. Σε ορισμένες περιοχές, όπως η Μπουκοβίνα, η ζωγραφική των αβγών χαρακτηρίζεται τέχνη, αφού οι γυναίκες χρησιμοποιούν χρωματιστό κερί για το βάψιμό τους.

Το βράδυ της ίδιας ημέρας, οι νοικοκυρές παίρνουν ένα από τα βαμμένα αβγά στην εκκλησία για να το “διαβάσει” ο Παπάς μαζί με τα Δώδεκα Ευαγγέλια. Με το πέρας της λειτουργίας, θάβουν το αβγό στο αμπέλι τους προκειμένου να τους προστατεύσει ο Θεός από χαλαζοθύελλες και να έχουν καλή σοδειά. Στη λαϊκή συνείδηση, ένα αβγό που έχει διαβαστεί στην Εκκλησία τη Μεγάλη Πέμπτη, μπορεί να αντέξει χωρίς να χαλάσει ολόκληρη τη χρονιά.

Στη Βόρεια Μακεδονία, οι προετοιμασίες για το Πάσχα περιλαμβάνουν μια περίοδο 40 ημερών νηστείας και προσευχής. Τη Μεγάλη Πέμπτη, οι νοικοκυρές ξυπνούν πριν από την ανατολή του ήλιου και βάφουν κόκκινα τρία αβγά. Το πρώτο από αυτά θεωρείται το πιο σημαντικό, καθώς είναι αφιερωμένο στον Ιησού Χριστό. Τοποθετείται κοντά σε μια πόρτα ή ένα παράθυρο για να το “βλέπει” το φως. Σε άλλες περιοχές το αβγό τοποθετείται δίπλα στην εικόνα του σπιτιού, κάθε σπίτι έχει έναν Άγιο προστάτη. Με το αβγό επίσης οι γιαγιάδες τρίβουν τα μάγουλα των μικρών παιδιών τρεις φορές το καθένα για να έχουν καλή υγεία.

Στη Βουλγαρία, οι νοικοκυρές βάφουν τα αβγά χρησιμοποιώντας διαφορετικές τεχνικές και υλικά για να παράγουν χρωματιστά αβγά που χρησιμοποιούν σε αγώνες τσουγκρίσματος και τα δίνουν ως δώρα σε φίλους και συγγενείς.

Στη Σλοβενία, οι προετοιμασίες για το Πάσχα ξεκινούν δύο εβδομάδες πριν από τη Δευτέρα του Πάσχα και ο εορτασμός συνεχίζεται μέχρι την Κυριακή του Θωμά. Τη Μεγάλη Παρασκευή είναι μέρα αυστηρής νηστείας και οι γυναίκες προετοιμάζουν παραδοσιακά πιάτα για την Κυριακή του Πάσχα, ημέρα που ενώ οι ενήλικες απολαμβάνουν τις λιχουδιές που έχουν μαγειρέψει με τόση αγάπη και φροντίδα οι νοικοκυρές, τα παιδιά περιμένουν με ανυπομονησία να ξημερώσει η Δευτέρα του Πάσχα, διότι, εκείνη τη μέρα παίρνουν πασχαλινά δώρα από τις νονές και τις

μητέρες. Στο παρελθόν, αυτά τα δώρα αποτελούνταν από ένα τσουρεκάκι με ένα νόμισμα, ένα αβγό και ίσως ένα πορτοκάλι. Σήμερα τα δώρα ακολουθούν τις τάσεις της εποχής.

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ